

Vojin Komadina

(8. novembar 1933 – 9. februar 1997)

Akademik Vojin Komadina, kompozitor, jedna je od značajnijih ličnosti jugoslovenske muzike u drugoj polovini XX vijeka. Preko četiri decenije bio je aktivno prisutan na jugoslovenskoj muzičkoj sceni svojim kompozicijama i brojnim angažmanima u kulturno-obrazovnim institucijama i strukovnim organizacijama.

Rođen je u Karlovcu (Hrvatska) kao najmlađi, treći sin u uglednoj građanskoj porodici. Osnovnu školu i gimnaziju završava u Beogradu, kao i srednju muzičku školu „Stanković“ gdje diplomira 1954. godine. Početne kompozitorske sklonosti otkriva Svetomir Nastasijević koji mu daje prve poduke, dok u srednjoj muzičkoj školi o umijeću komponovanja uči od Božidara Trudića. Ovo je period kad nastaju prva značajna djela (Dve pesme Antigone, Svita za klavir...), a 1954. godina se smatra početkom umjetničkog rada i djelovanja Vojina Komadine jer se 16. septembra desilo prvo javno emitovanje na Radio Beogradu u emisiji u kojoj je autor izveo dva stava Svite za klavir, drugi stav Sonate za violinu i klavir i Dve pesme Antigone za glas i klavir.

Upravo se u Sviti za klavir mogu uočiti dvije odlike koje će obilježiti kompletan kompozitorski opus. Prva je dosledna bitonalnost u prvom stavu koja predstavlja modernizam i približavanje tekovinama evropske muzičke avangarde koji će se kod Komadine najjače ispoljiti u djelima iz šezdesetih i sedamdesetih godina prošlog vijeka, a druga je folklorni karakter u drugom stavu koja predstavlja inspiraciju folklorom i uopšte tradicijom ovih prostora što se uočava u većini djela do samog kraja stvaralačkog perioda.

Iste, 1954. godine, Komadina upisuje teorijsko-pedagoški (nastavnički) odsjek Muzičke akademije u Beogradu, a već naredne 1955. godine upisuje odsjek za kompoziciju u klasi Mihovila Logara. Međutim, zbog angažmana njegovog srednjoškolskog profesora na Muzičkoj akademiji u Sarajevu, Komadina 1957. prelazi

a 1960. godine diplomira na ovoj akademiji u klasi Božidara Trudića. Među studentskim radovima ističu se: Druga rukovet – Pesme iz Makedonije za mješoviti hor (1956/58), Simfonijeta za gudače (1958/59), Peta rukovet – Makedonska za mješoviti hor (1960) i, naročito, diplomski Koncert za klavir i orkestar br. 1 (1960). Prve nagrade, potvrde dobrog pravca na kompozitorskom putu, Komadina je dobio još kao student, a 1958. godine postaje i član Udruženja kompozitora BiH. Sljedeći značajan period u životu i stvaralaštvu Vojina Komadine je boravak u Tuzli od 1959. do 1966. godine gdje je radio u srednjoj muzičkoj školi kao profesor Harmonije i drugih stručnih predmeta, ali i ostvario saradnju sa Pionirskim pozorištem (tu je postavljena i izvedena njegova dječija opera „Mačkin dom“), KUD-om „Mitar Trifunović Učo“ (gdje je bio inicijator osnivanja narodnog orkestra), i, posebno, dugogodišnja uspješna saradnja sa Narodnim pozorištem gdje je pisao scensku muziku za mnoge predstave.

Iz ovog perioda izdvaja se Mokranjčeva nagrada Saveza udruženja kompozitora Jugoslavije (1964) za kompoziciju Potkozarje za mješoviti hor kao i druga nagrada na konkursu doma JNA (1965) za kompoziciju Titov naprijed – kantatu za recitatora, bas, mješoviti hor i simfonijski orkestar. Pored nagrađenih kompozicija, za vrijeme boravka u Tuzli nastaje više djela različitog žanra: Nezgoda, Milei krokodil, Telegrafске basne (dječija horska muzika), Pogled, Pečalbari, Lorkine pesme (vokalno-instrumentalna djela), a od orkestarskih djela Koncertantne improvizacije za simfonijski orkestar. Ovaj period za Komadinu je značajan i u porodičnom smislu jer su u Tuzli rođena sva trojica njegovih sinova.

Od 1966. godine prelazi u Sarajevo gdje do 1975. godine radi kao urednik muzičkog i kulturno-umjetničkog programa na RTV SA. Istovremeno je angažovan na Muzičkoj akademiji kao spoljni saradnik za predmet Analiza polifonih oblika. Od 1975. godine stalno je angažovan na ovoj akademiji kao profesor na predmetima Kompozicija i Orkestracija. Ovaj posao radi do kraja školske 1982/83, kada zbog narušenog zdravlja odlazi u prijevremenu – invalidsku penziju.

Informacije o savremenim kretanjima u evropskoj muzici Komadina je, kao i ostali domaći kompozitori tog vremena, dobijao na samim izvorima (posjećuje festival savremene muzike Varšavska jesen 1967, ljetnji kurs u Darmštadu 1969. i Majstorski kurs na Visokoj školi u Kelnu 1970). Pod ovim uticajem nastaju Mikro sonate za kamerni sastav, Tri horske minijature za mješoviti hor, koje su mu donijele prvu nagradu na međunarodnom festivalu zvuka u Parizu, Boje i trajanja za simfonijski orkestar, Refren I za solo violinu posvećen Miroslavi Pašić, kantata Herojski triptihon za solo glas, mješoviti hor i simfonijski orkestar, Gange za sopran i violinu posvećene Milici Zečević. „Rad u Darmštatu i Kelnu dosta je uticao na mene. To je jedno otvaranje vidika i mislim da svi, pogotovo mladi muzičari, treba da što više obilaze svet da bi se vratili u svoju zemlju kao zreli, obrazovani ljudi koji će doprineti našem načinu življenja...“[1]

Intenzivan kompozitorski rad kulminira baletima, a razdoblje od 70-ih do 90-ih smatra se najznačajnijim, najplodnijim i najkvalitetnijim periodom cjelokupnog stvaralaštva. Djela nastala u ovom periodu su cjelovečernji balet Satana koji Komadini donosi Šestoaprilsku nagradu grada Sarajeva 1972. godine, Pjesme Janje Čičak (nagrada Stevan Mokranjac), Svita igara za simfonijski orkestar (druga nagrada JRT-a), kantata Iskre za recitatora, mješoviti hor i simfonijski orkestar (nagrada savreznog fonda SUBNOR-a „4. juli“ 1974), cjelovečernji balet Hasanaginica (nagrada Republičke zajednice kulture 1976). Pored ovih nagrađenih kompozicija, u ovom periodu Komadina stvara još niz djela među kojima se izdvajaju: Glose sa margina srećkovićevog jevanđelja (1972), Smrt majke Jugovića (1973), Makove pjesme (1975), Refren IV Nijemo glamočko kolo (1975) i mnoga druga. Komadina je bio aktivan i kao predavač na brojnim seminarima i edukativnim kursevima. Vodio je kurs muzičke improvizacije na međunarodnom ljetnjem kursu Muzičke omladine u Grožnjanu 1976. godine, a više puta je bio predavač na seminarima Saveza udruženja muzičkih pedagoga Jugoslavije. Iste, 1976. godine nastaju: kantata Zazivam sunce i mjesec, Nokturno za gudače, Refren V i kamerni balet Kasandra.

U 45. godini (1978) izabran je za dopisnog člana Akademije nauka i umjetnosti BiH (1978). Do kraja sedamdesetih godina izdvajaju se djela: Koncert za klavir i gudački orkestar br. 2 (1978), Pet preludijuma za klavir (1978), kantata Otac Grmeč (1979) za solo bas, recitatora, mješoviti hor i veliki duvački orkestar, Preludijum za Modru rijeku (1979) za orkestar i druga djela.

Brojne rukovodeće funkcije koje je obavljao počev od 1979. godine govore o statusu Vojina Komadine: predsjednik Udruženja kompozitora BiH, predsjednik Saveza organizacija kompozitora Jugoslavije i sekretar Predsjedništva SOKOJ-a. Posebno značajno republičko priznanje BiH, nagradu 27. jul za ukupan stvaralački rad dobio je 1980. godine. Zbog oslabljenog zdravlja, Komadina 1983. godine odlazi u invalidsku penziju, dobija i penziju za zaslužne građane, a njegov stvaralački rad se nastavlja. Značajna djela iz ovog perioda su: Koncert za flautu i gudački orkestar (1980) sa posvetom „U znak poštovanja seni kompozitora Vlada Miloševića“, Partita bosniensis (1982) za violinu solo, Druga simfonijska Njogoš (1984) za solo bas i simfonijski orkestar i druga. Saradnju sa Muzičkom akademijom u Titogradu (sadašnja Podgorica i Muzička akademija na Cetinju) započinje 1985. godine kao spoljni saradnik za predmete Harmonija i Harmoniska analiza, a kasnije i za Kompoziciju i Orkestraciju. Kao i na sarajevskoj akademiji, bogato iskustvo i znanje neštedimice je prenosio na svoje studente. Iz njegove klase u Sarajevu izdvajaju se kompozitori Dragoje Đenader, Vojislav Ivanović, Asim Horozić, Željko Vlaho i Vojna Nešić, dok su u Podgorici u njegovoj klasi bili kompozitori Tatjana Prelević, Dragana Lučić, Zlatko Baban, Olivera Dakić.

Druga polovina 80-ih godina bogata je brojnim djelima, a izdvajaju se: Modra

rijeka za mješoviti hor (1986), ciklus pjesama Tražim pomilovanje za sopran i klavir (1986), Beli anđeo, prva freska za simfonijski orkestar (1987), Počitaemi za naratora i grupu instrumenata (1988), cjelovečernji balet Zita Pesah (1987?), Pet preludijuma za klavir (1989) posvećenih Aleksandri Romanić, cjelovečernji balet Derviš i smrt (1990) i druga djela. Nagradu „Zlatno kolo“ za cjelokupan rad dobija 1991. godine od Kulturno – prosvjetne zajednice BiH.

Izbijanje građanskog rata na prostoru BiH uzrokuje krupne promjene u životu Vojina Komadine. Ratom zahvaćeno Sarajevo napušta 10. aprila 1992. godine i odlazi u Beograd. Zbog čestih promjena prebivališta govorio je: „...mislim da više nisam izbeglica, mislim da sam sada nomad koji se seli iz jednog kraja Jugoslavije u drugi, u zavisnosti od političke ili ne znam kakve druge situacije, na koju ja ni u kom slučaju ne mogu da utičem.“[2]

U Sarajevu ostaje mnoštvo neštampanih i neizvedenih kompozicija, među kojima i Koncert za klavir br. 3 – Autoportret. Tada započinje rad na drugoj fresci za simfonijski orkestar Sveti Sava i Opelu jasenovačkom za mješoviti hor, koje završava u Beogradu.

U novonastaloj situaciji, odriče se penzije i zasniva stalni radni odnos na Muzičkoj akademiji u Podgorici 1992. godine kada je izabran u zvanje redovnog profesora na predmetima Kompozicija i Orkestracija. Od 1994. godine obavlja i dužnost v.d. dekana i na tim dužnostima ostaje do kraja života.

Komadina je jedan od osnivača Akademije nauka i umjetnosti Republike Srpske (1993) i njen prvi Generalni sekretar. Aktivno se uključio u poslove organizacije Muzičke akademije Srpsko (danas Istočno) Sarajevo, a bio je i njen prvi v.d. dekan.

Nakon dvije godine provedene u Beogradu, Komadina sa suprugom Milankom 1994. godine prelazi u Podgoricu. Kao v.d. dekan Muzičke akademije, maksimalno se angažuje u rješavanju brojnih problema koji su pratili ovu ustanovu, od požara koji je uništio prostor i veći dio instrumentarija, do preseljenja Akademije na Cetinje 1996. godine. Bio je jedan od zagovornika formiranja umjetničkog centra na Cetinju koji je objedinio muzičku, likovnu i dramsku akademiju, zalagao se za otvaranje poslijediplomskih studija na Muzičkoj akademiji, a posebno je isticao neminovnost osnivanja simfonijskog orkestra. Organizovao je Susrete studenata muzičkih akademija Jugoslavije koji su održani 1995. godine.

U ovom periodu nastaju Tužne pesme (1993) za glas i klavir, Sveti Sava (1994) za tri flaute i violončelo (prvi put izvedena u Galeriji Kulturnog centra u Beogradu povodom četrdesetodnevog pomena od autorove smrti, marta 1997. godine), Svjati Bože (1994) za tri flaute i violončelo, Pisma i igra (1995) za flautu i klavir, i posljednje kompozitorovo djelo, solo pjesma Bojana, đevojko (1995), za mecosopran i klavir.

Usljed naglog pogoršanja zdravstvenog stanja, Komadina je preminuo 9. febru-

ara 1997. godine u Beogradu. Povodom njegove smrti održan je komemorativni skup Udruženja kompozitora Jugoslavije u legatu „Josip Slavenski“ u Beogradu. Značaj stvaralaštva Vojina Komadine i sjećanje na njega i dalje žive. Od 2001. godine na Muzičkoj akademiji u Istočnom Sarajevu najboljem studentu dodjeljuje se nagrada „Vojin Komadina“. Zalaganjem profesora i studenata ove akademije 22. novembra 2004. godine realizovan je cjelovečernji koncert kompozicija Vojina Komadine, povodom jubileja – 70 godina od rođenja kompozitora (sa godinom zakašnjenja). Od 2017. godine na ovoj akademiji se održava manifestacija Dani Vojina Komadine, a od 2019. i naučni skup čija je jedna od sesija posvećena životu i djelu Vojina Komadine.

<https://vojinkomadina.com/>